

مسجدالنبی کهن ترین دانشگاه اسلامی

سیره و منش پیامبر اعظم (ص) و اهل بیت (ع) بر این تعلق گرفته که مسجد را پایگاه اصلی تعلیم و تربیت اسلامی قرار می داده اند و مسجدالنبی در واقع کهن ترین دانشگاه اسلامی و پایگاه اساسی ترین تعلیمات در تاریخ آموزش اسلامی بوده است.

مسجد پایگاه نشر معارف / مسجدالنبی کهن ترین دانشگاه اسلامی

سیره و منش پیامبر اعظم (ص) و اهل بیت (ع) بر این تعلق گرفته که مسجد را پایگاه اصلی تعلیم و تربیت اسلامی قرار می داده اند و مسجدالنبی در واقع کهن ترین دانشگاه اسلامی و پایگاه اساسی ترین تعلیمات در تاریخ آموزش اسلامی بوده است. به محض شنیدن موضوع احیای امر دین، اولین مفهومی که به ذهن هر مطلعی تبادر می کند، مسجد است. از ابتدای تأسیس مسجد در صدر اسلام تاکنون یکی از انتظارات به حق از مسجد، تعلیم و نشر قرآن و معارف آل الله بوده است، زیرا از مهم ترین رسالت پیامبر اعظم (ص)، تعلیم و تزکیه انسان ها و جامعه معرفی شده است. «کَمَا أَرْسَلْنَا فَيْكُم رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَ يُزَكِّيْكُمْ وَ يُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ" (بقره: 151)

سیره و منش پیامبر اعظم و اهل بیت مکرم ایشان صلوات الله علیهم اجمعین - که از نظر مسلمین حجت و منشأ مشروعیت است- بر این تعلق گرفته است که مسجد را پایگاه اصلی تعلیم و تربیت اسلامی قرار می داده اند. مسجدالنبی در واقع کهن ترین دانشگاه اسلامی و پایگاه اساسی ترین تعلیمات در تاریخ آموزش اسلامی بوده است. در آغاز هجرت، پیامبر به مسلمانان سواد خواندن و نوشتن را آموخت. (آیتی، 1369، ص 282 به نقل از عریان، 1384، ج 2، ص 201)

مسجد تا پایان سده اول هجری به منزله مکانی برای وعظ و ارشاد و ... بود. از آغاز قرن دوم که فتوحات مسلمین به شرق و غرب عالم گسترش پیدا کرد، آموزش زبان عربی برای درک معانی قرآن و تعالیم اسلامی در سرزمین های فتح شه، آغاز گردید و بدین گونه بود که برخی از اصحاب پیامبر و تابعین ایشان در مساجد نوبنیاد نیز به آموزش نومسلمانان می پرداختند. به همین دلیل مسلمانان هر کجا را که فتح می کردند، نخستین بنایی که در آنجا می ساختند مسجد بود. (عریان، 1384، ج 2، ص 202)

نقش آموزشی و ترویجی مساجد تا کنون به قوت خویش حفظ شده اگرچه از سده چهارم به بعد که مدارس تاسیس شدند، از تنوع آموزش ها و حجم آن کاسته شده است اما این بدین معنا نبود که مساجد این نقش مهم را کاملاً از دست داده اند؛ بلکه به طور مثال در مسجدالزهر مشاهده می شود که آنجا تقریباً به تدریس اختصاص دارد و جز نماز جمعه، نماز دیگری در آنجا برگزار نمی شود. (همان، ص 206)

3. علمای بزرگوار و مراجع عظام تقلید هم بر مبنای تبعیت از سیره اهل بیت علیهم السلام در طول حیات حوزه های علمیه تا کنون، مسجد را مرکز تدریس دروس حوزوی و معارف اسلامی قرار داده اند. امروزه تمام دروس حوزوی بخصوص دروس خارج فقه و اصول در شهر مقدس قم و اکثر شهرها در مساجد برگزار می گردد و این امر حاکی از انس حافظه تاریخی مردم و اهل علم با این بخش از سیره اهل بیت و علماست.

در طول تاریخ انبیاء که معادل با تاریخ حیات بشر در زمین است، همواره در مقابل تعالیم آسمانی و روح بخش پیامبران، صاحبان زر و زور و تزویر - که بقای جاه و مقام و مرتبت نامشروع خود را در جهل و ضلالت مردم می یافتند - همواره به طراحی توطئه ها و دسیسه های رنگارنگ علیه دین و منادیان آن همت گمارده اند.

یکی از این توطئه های بسیار خطرناک، هجمه به مساجد به عنوان قلب تپنده امت اسلامی و مرکز سازماندهی فکری و فرماندهی معنوی و اجتماعی مومنین بوده است. این هجمه در دو قالب متفاوت اما هم سو و با هدف مشترک در طول تاریخ، بروز و ظهور داشته است:

اول) شبیه سازی و مشتبه سازی: تأسیس مسجد ضرار به عنوان اولین نمونه شبیه سازی شده از مسجد توسط منافقین و دشمنان دین و نماز و معنویت، چنان حربه خطرناکی بود که خداوند متعال درباره آن به پیامبر (ص) دستور می دهد که هیچ گونه مماشات و اغماضی درباره این مسجد پلید جایز نیست حق نداری پایت را در آن بگذاری و رسول اکرم (ص) به همین دلیل دستور می دهند که مسجد را بسوزانند و بر سر اهلس خراب کنند. کَمَا أَرْسَلْنَا فَيْكُم رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَ يُزَكِّيْكُمْ وَ يُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ (151)

دوم) تخریب مساجد و ایجاد ممنوعیت برای روحانیت و وعاظ و مؤمنین در فعالیت های دینی در مساجد. نظیر این تحریم ها و هتاکی ها را در طول تاریخ، چه زمان خلفای اموی و عباسی، چه در زمان سلسله های منحوس شاهنشاهی به ویژه در دوران پهلوی بزرگ و کوچک در قالب حمله به مسجد گوهرشاد و ... و در عرصه جهانی در قالب بمب گذاری ها و عملیات تروریستی علیه نمازگزاران در مساجد و محاصره طولانی صهیونیسم ها علیه مسجدالاقصی و غیره شاهد هستیم.